

Návrh na vyslanie príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky do operácie ALTHEA v Bosne a Hercegovine a do veliteľstva NATO v Sarajeve

1. Všeobecná politická a bezpečnostná situácia v Bosne a Hercegovine

Bezpečnostno-politická situácia v priestore celého západného Balkánu ostáva aj napriek celkovému postupnému zlepšovaniu stále neistá.

Situácia v Bosne a Hercegovine (BaH) má napriek niektorým podobnostiam príznačnými aj pre ostatné balkánske krajiny (korupcia, ilegálny obchod a organizovaný zločin a najmä pašovanie zbraní, drog a obchod s ľuďmi) aj svoje špecifiká.

BaH sa od svojho vzniku usiluje začleňovať do svetových a regionálnych organizácií. Na dodržiavanie Daytonskej mierovej dohody z konca r. 1995 o nastolení mieru a stabilizácii pomerov v BaH dozerá vysoký predstaviteľ medzinárodného spoločenstva (OHR). Situácia v krajine je stabilizovaná najmä vďaka prítomnosti medzinárodného spoločenstva reprezentovaného aj silovou zložkou – jednotkami krajín NATO (operácia SFOR). O postupe stabilizácie svedčí to, že počet vojakov prítomných v BaH sa z počiatočných vyše 60.000 vojakov v jednotkách SFOR znížil na súčasných 7000 vojakov.

Hlavnou prioritou väčšiny obyvateľstva krajiny je vstup do európskych a euroatlantických zoskupení, od ktorých očakávajú hlavne zlepšenie životných podmienok. V rámci napĺňania tohto strategického cieľa – členstva BaH v EÚ a NATO (PfP) vládne konsenzus v rámci vládnych koalícií, ale v spôsobe a metódach sa politickí predstavitelia troch národne orientovaných strán snažia získať výhodné pozície práve pre svoju komunitu, čo spomaľuje integračný proces ako celok.

Pre Európsku úniu (EÚ) predstavuje BaH jednu z kľúčových výziev. Deklarácia Európskej rady zo Solúna konštatuje, že BaH je predovšetkým krajinou so silnou prítomnosťou EÚ a perspektívou členstva v EÚ. S postupnou stabilizáciou bezpečnostnej situácie krajiny a prechodom od mierotvorného procesu k agende európskej integrácie preberá EÚ postupne väčšiu politickú zodpovednosť za vývoj v krajine.

Hlavnými oblasťami, v ktorých EÚ sústreďuje pomoc a očakáva pokrok, je obnova infraštruktúry, návrat utečencov a vyhnanco, demokratizácia, posilňovanie súdržnosti štátu, budovanie inštitúcií, ekonomická obnova, budovanie trhovej ekonomiky a životaschopného súkromného sektora, zmierňovanie následkov chudoby, humanitárna pomoc a spolupráca s Európskou investičnou bankou.

Kľúčovou zostáva **spolupráca BaH s Haagskym tribunálom**, hlavne zadržanie a vydanie obžalovaných z vojnových zločinov. Dobrým krokom v tomto smere je dohoda medzi predsedom vlády BaH A. Terzičom a prezidentom Srbska a Čiernej Hory (SCH) S. Marovičom z 26. 8. 2004 o spoločnom postupe štátnych inštitúcií, spravodajských služieb a bezpečnostných štruktúr oboch štátov v pátraní, zatknutí a vydaní R. Karadžića a R. Mladića do Haagu. Spolupráca s ICTY je jednou zo základných podmienok pre začatie Stabilizačného a asociačného procesu.

Univerzálny nástroj na riešenie problémov Západného Balkánu neexistuje a z doterajších skúseností vyplýva, že prítomnosť síl medzinárodného spoločenstva v regióne bude pre zachovanie stability aj naďalej nevyhnutná.

EÚ deklarovala záujem dosiahnuť v rokoch 2004 – 2005 zásadný pokrok v približovaní BaH k únii. Jedným z nástrojov, ktorý tento cieľ má napomôcť dosiahnuť, je aj **plánovaná operácia ALTHEA**, ktorá má prispieť k ďalšej stabilizácii bezpečnostnej situácie v BaH, ale aj k vytváraniu funkčného bezpečnostného systému v krajine (vytvorenie funkčnej celoštátnej armády a ďalších silových zložiek, ktoré budú môcť v budúcnosti zaručiť bezpečnosť a demokratický vývoj v krajine a ukončiť tým pôsobenie medzinárodných síl).

Prevzatím operácie ALTHEA EÚ bude mať v rámci medzinárodného spoločenstva komplexnú zodpovednosť za medzinárodné aktivity v BaH, keďže popri vojenskej operácii bude prebiehať na území BaH aj policajná misia EUPM ako aj monitorovacia misia EUMM. Rozsah angažovanosti EÚ v BaH je jedným z dôvodov, prečo sa táto krajina z pohľadu únie stala zahraničnopolitickou prioritou EÚ. Úspech, resp. neúspech operácie ALTHEA bude mať vplyv na vnímanie spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ na medzinárodnej scéne.

2. Medzinárodnopolitický a politicko-vojenský kontext ALTHEA

V decembri 2003 Európska rada potvrdila pripravenosť EÚ pre misiu EBOP v Bosne a Hercegovine, vrátane vojenských zložiek na základe dohodnutých mechanizmov Berlín Plus. Európska rada uvítala pripravenosť NATO začať konzultácie s EÚ. Vyzvala nadchádzajúce predsedníctvo a generálneho tajomníka/vysokého predstaviteľa EÚ, aby pokračovali v tejto veci v súlade s dohodnutými postupmi.

Severoatlantická aliancia počas Istanbulskeho summitu 28. júna 2004 odsúhlasila ukončenie operácie SFOR v BaH a privítala pripravenosť EÚ vyslať do krajiny novú misiu podľa mandátu OSN (kapitola VII Charty OSN) s využitím mechanizmu spolupráce medzi NATO a EÚ „Berlín plus“. Rezolúcia BR OSN č. 1551 (2004) z 9. júla 2004 privítala rozhodnutie NATO o ukončení SFOR ako aj zámer EÚ k uskutočneniu misie zahŕňajúcej aj vojenské zložky, ktorá by bola pokračovaním SFOR so začiatkom v decembri 2004. Rezolúcia zdôrazňuje význam úlohy medzinárodného spoločenstva pri stabilizácii situácie v krajine a zdôrazňuje potrebu hlbšej spolupráce politických predstaviteľov BaH s ICTY.

V nadväznosti na istanbulske rozhodnutie NATO a prijatie rezolúcie BR OSN prijala Rada EÚ Spoločnú akciu k vojenskej operácii EÚ v BaH (2004/570/CFSP z 12. júla 2004), ktorej začiatok je naplánovaný na december 2004. Táto vojenská operácia pod vedením EÚ sa uskutoční **s využitím prostriedkov a spôsobilostí NATO v súlade s dohodnutým mechanizmom Berlín Plus**. Veliteľom tejto operácie bol stanovený zástupca vrchného veliteľa spojeneckých síl v Európe (DSACEUR) s operačným veliteľstvom (OHQ) umiestneným v SHAPE. Rada EÚ pre operáciu v BaH zvolila názov „ALTHEA“.

Cieľom operácie ALTHEA je zabezpečiť vojenskú odstrašujúcu prítomnosť s cieľom

zabrániť opätovnému vypuknutiu násilia, nepretržité dodržiavanie aspektov Všeobecnej rámcovej dohody pre mier v BaH, a v rámci svojho mandátu prispievať k bezpečnému a stabilnému prostrediu potrebnému pre napĺňanie hlavných úloh obsiahnutých v Implementačnom pláne (MIP – Mission Implementation Plan) Úradu vysokého predstaviteľa EÚ a SAP. Táto operácia bude súčasťou celkovej misie EÚ v BaH vykonávanej v rámci Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky. Z psychologického hľadiska (vnímanie z pohľadu miestnej verejnej mienky) bude v úvodnej fáze operácie významný faktor kontinuity a spôsob, ako bude zvládnutý hladký prechod operácie z NATO na EÚ. Z tohto dôvodu sa zdôrazňuje kredibilita a robustnosť operácie EÚ (z pohľadu počtu aj mandátu), ktorá počíta s počiatočným nasadením v sile podobnej ako súčasný SFOR, t. j. 7.000 vojakov. Samostatnou výzvou pri preberaní SFOR bude tiež nižšia kredibilita EÚ (v porovnaní s NATO, resp. USA), v očiach verejnosti BaH, ktoré sú vnímané ako synonymá garancie bezpečnosti. Vo vedomí ľudí ešte stále pretrvávajú zlé spomienky na UNPROFOR, ktorý bol považovaný za európsku záležitosť, a ktorý zlyhal pri ochrane civilného obyvateľstva.

3. Politické ciele EÚ vo vzťahu k BaH

Silný záväzok medzinárodného spoločenstva voči BaH zostáva nevyhnutný k vybudovaniu bezpečnej, životaschopnej a demokratickej BaH. Deklarácia Európskej rady zo Solúna potvrdzuje, že budúcnosť Západného Balkánu je spojená s EÚ. SAP je rámcom pre európske smerovanie BaH a cestou k jej budúcemu vstupu do EÚ. Celkový prístup k bezpečnostným potrebám BaH je potrebné vnímať v rámci tohto širšieho kontextu európskej integrácie.

- (1) Dlhodobý cieľ. Stabilná, životaschopná, mierová a mnohonárodná BaH, spolupracujúca so svojimi susedmi a nezvratne napredujúca k členstvu v EÚ.
- (2) Strednodobý cieľ. Podpora vlastného úsilia BaH na ceste k integrácii do EÚ formou zaistenia bezpečného a stabilného prostredia s cieľom podpísať Stabilizačnú a asociačnú dohodu. Táto podpora prispieva k uskutočňovaniu Implementačného plánu vysokého predstaviteľa EÚ a ukončeniu výkonnej funkcie EÚ pri nastolovaní mieru vrátane postupného odovzdávania právomocí predstaviteľom BaH.
- (3) Krátkodobé ciele. Zabezpečiť hladký prechod operácie od SFOR na sily EÚ (EUFOR) s cieľom udržať bezpečné prostredie pre implementáciu Všeobecnej rámcovej dohody pre mier v Bosne a Hercegovine (GFAP) tak, ako to bolo zdôraznené v Implementačnom pláne. Posilnenie budovania miestnych štruktúr.

Operácia by mala predstavovať **súčasť celkového prístupu EÚ k BaH**, zahŕňajúceho v sebe politické, bezpečnostné aj ekonomické aspekty. Vzhľadom na širokú prítomnosť EÚ a množstvo jej aktérov a nástrojov v krajine bude kľúčovou výzvou zabezpečiť ich úzku súčinnosť v mieste pôsobenia ako nevyhnutný predpoklad prevzatia väčšej politickej zodpovednosti za vývoj v krajine.

4. Zájmy SR v oblasti

Rozvoj spolupráce s BaH je v súlade so záujmami SR a patrí medzi priority zahraničnej politiky SR. SR má eminentný záujem na stabilizácii pomerov v tejto oblasti a na napĺňaní integračných ambícií krajiny. SR sa usiluje o prehlbovanie vzťahov na všetkých úrovniach. SR z týchto dôvodov rovnako podporuje integračné snahy BaH do EÚ a NATO, za predpokladu splnenia predvstupových kritérií.

Jedným zo základných opatrení vyplývajúcich z tejto zahraničnopolitickej priority SR bolo zriadenie zastupiteľského úradu SR v Sarajeve v auguste 2004.¹ Ďalším nástrojom je rozvojová finančná pomoc SR, v rámci ktorej bola BaH zaradená medzi prioritné krajiny.²

V rámci Zamerania zahraničnej politiky SR na rok 2004 SR stanovila, že už ako členská krajina EÚ a NATO sa bude viac ako doteraz spolupodieľať na medzinárodnej spolupráci s BaH v smere jej ďalšej demokratizácie a bezpečnostnej a ekonomickej stabilizácie. BaH bola navyše zaradená do zoznamu krajín, kde má SR v úmysle v období rokov 2003 - 2006 smerovať svoju oficiálnu rozvojovú pomoc, pričom o konkrétnej forme tejto pomoci sa rozhodne na základe predložených projektov začiatkom roka 2004.

5. Operácia ALTHEA – koncept vojenskej operácie EÚ v Bosne a Hercegovine (BaH)

Právny rámec a mandát operácie vychádza:

- Všeobecná rámcová dohoda pre mier v Bosne a Hercegovine (General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina – GFAP) zo 14. decembra 1995;
- Operácia bude uskutočnená podľa hlavy VII Charty OSN;
- Rezolúcia 1551/2004 Bezpečnostnej rady OSN z 9. júla 2004 prijatá jednoglasne členmi BR OSN privítala zámer EÚ uskutočniť operáciu v BaH;
- Rozhodnutie Rady Európskej únie z 12. júla 2004 viesť vojenskú operáciu v Bosne a Hercegovine v rámci európskej bezpečnostnej a obrannej politiky (EBOP);
- Predpokladá sa prijatie novej rezolúcie BR OSN ešte pred nasadením EUFOR, upresňujúcej ich mandát a úlohu, ktorá bude založená na ustanoveniach Hlavy VII Charty OSN a poskytne EUFOR plnú právomoc v rámci GFAP.

Ciele operácie:

Kľúčové ciele operácie:

- zabezpečiť odstrašovanie s cieľom zabrániť opätovnému vypuknutiu násilia a nepretržité dodržiavanie všetkých aspektov stanovených v prílohách 1A a 2 GFAP,

¹ Veľvyslanectvo SR v Sarajeve začalo oficiálne svoju činnosť 27. 8. 2004. Prioritou ZÚ v nadchádzajúcom období bude zabezpečiť okrem rozvoja bilaterálnej spolupráce a rozvojovej pomoci aj koordinácia aktivít SR v rámci ALTHEA.

² V júni 2003 slovenská vláda schválila dokument nazvaný „Strednodobá koncepcia oficiálnej rozvojovej pomoci na roky 2003 - 2008“, ktorý definuje teritoriálne priority oficiálnej slovenskej rozvojovej pomoci (ODA - official development assistance). Do tohto zoznamu bola zaradená aj BaH.

- v rámci svojho mandátu prispievať k bezpečnému a stabilnému prostrediu potrebnému pre napĺňanie hlavných úloh obsiahnutých v MIP Úradu vysokého predstaviteľa a SAP.

Konečným cieľom je podpora naplnenia krátkodobých a strednodobých politických cieľov EÚ.

Politicko-vojenské ciele.

Prispieť k bezpečnému a stabilnému prostrediu pre dosiahnutie nevyhnutných politických a hospodárskych reforiem prostredníctvom uskutočnenia vojenskej operácie, ktorá prevezme zodpovednosť za plnenie úloh stanovených v prílohách 1A a 2 GFAP a bude poskytovať podporu pre napĺňanie úloh Úradu vysokého predstaviteľa obsiahnutých v MIP. Konečných cieľom je podpora naplnenia krátkodobých a strednodobých cieľom politických EÚ.

Konečný vojenský stav by mal zodpovedať takému hodnoteniu situácie zo strany EÚ (berúc do úvahy aj názor miestnych orgánov), ktoré bude môcť konštatovať, že pokrok smerom k trvalej stabilite v krajine je samo-udržateľný, a že:

- (1) vojenské a stabilizačné úlohy sú naplnené;
- (2) demokraticky kontrolované bezpečnostné zložky BaH sú vytvorené a schopné udržiavať trvalú stabilitu;
- (3) Implementačný plán Úradu vysokého predstaviteľa už viac nepotrebuje vojenskú podporu s cieľom naplnenia krátkodobých a strednodobých politických cieľov EÚ.

Odchod vojenských jednotiek EÚ z BaH (Military Exit Strategy) predpokladá pokrok pri budovaní efektívnych štruktúr v oblasti bezpečnosti a obrany na celoštátnej úrovni. Za tento cieľ nesie hlavnú zodpovednosť vláda BaH podporovaná civilnými aktérmi EÚ. V tejto súvislosti sa zdôrazňuje potreba predchádzať vytváraniu kultúry závislosti od vojenských síl EÚ.

Vojenské úlohy.

V súlade s vojenskými úlohami definovanými v „Initiating Military Directive“, sily EÚ budú vykonávať tieto kľúčové úlohy:

(1) Kľúčové vojenské úlohy.

- (a) Zabezpečiť robustnú vojenskú prítomnosť s cieľom odstrašiť recidivistické elementy spomedzi ozbrojených síl BaH a ostatných ozbrojených skupín, monitorovať a zabezpečiť nepretržité dodržiavanie vojenských aspektov GFAP, a predchádzať rozpútaniu násillia;
- (b) prispievať k bezpečnému a stabilnému prostrediu, podporovať uskutočňovanie úloh Úradu vysokého predstaviteľa a zabrániť snahám o zvrátenie mierového procesu, aby všetci aktéri EÚ a medzinárodného spoločenstva mohli vykonávať svoje úlohy, a

zároveň zabezpečovať ochranu vlastných jednotiek (vrátane proti terorizmu) a slobodu pohybu;

- (c) uskutočňovať informačné operácie (INFO OPS) na podporu politických cieľom EÚ;
- (d) riadiť všetky reziduálne aspekty GFAP vrátane kontroly vzdušného priestoru, poskytovať poradenstvo v oblasti odminovania a zneškodňovania munície, a programov zhromažďovania zbraní.

(2) Kľúčové podporné úlohy.

- (a) Poskytovať podporu pre Úrad Vysokého predstaviteľa a ďalšie civilné organizácie v oblasti boja proti terorizmu, potlačania organizovaného zločinu, návratu vyhnančov a utečencov, právneho štátu a implementácie ostatných civilných aspektov GFAP, a to v rámci dostupných spôsobilostí a v súčinnosti s aktérmi EÚ a medzinárodného spoločenstva;
- (b) Poskytovať pomoc pri reforme obrany a podľa potreby aj vojenské a technické poradenstvo orgánom BaH v otázkach ochrany utajovaných skutočností;
- (c) Poskytovať pomoc pre ICTY a relevantné orgány vrátane zadržiavania osôb obvinených z vojnových zločinov;
- (d) V extrémnych prípadoch a v rámci dostupných možností zabezpečiť pomoc pri evakuácii pracovníkov medzinárodného spoločenstva.

Veľkosť operácie.

V rámci operácie budú v BaH nasadené do konca roka jednotky EÚ s počiatočnou silou 7 000 osôb (t. j. na rovnakej úrovni ako SFOR) s mandátom v súlade s Hlavou VII Charty OSN. Oproti roku 1995 (prvé nasadenie síl NATO) je teda súčasná situácia v krajine výrazne odlišná, čomu by mala zodpovedať aj operácia EU. Početná redukcia síl je už dnes možná, pričom nevyhnutná bude aj adaptácia ostávajúcich síl na potreby dneška a zmenený charakter úloh, napr. viac spôsobilostí v oblasti spravodajstva a prieskumu.

Oblasť operácie.

Celé územie BaH vrátane vzdušného priestoru a teritoriálnych vôd.

Prechod vedenia operácie (Transfer of Authority) na sily EÚ (t. j. začiatok operácie ALTHEA) je plánovaný na 2. december 2004.

Riadenie operácie.

- Rozhodnutie o začatí operácie prijíma Rada EÚ následne po schválení Operačného plánu a „Rules of Engagement“, príp. ďalších potrebných rozhodnutí;
- Pod záštitou Rady PSC vykonáva politickú kontrolu a strategické riadenie operácie.

generálny tajomník/vysoký predstaviteľ bude v pravidelnom kontakte s veliteľom operácie a bude informovať PSC a Radu o všetkých záležitostiach týkajúcich sa operácie;

- Vojenský výbor EÚ (EUMC) dohliada nad správnym uskutočňovaním operácie;
- Operačným veliteľom bol vymenovaný gen. John Reith (V. Británia) z titulu funkcie zástupcu vrchného veliteľa spojeneckých síl v Európe (DSACEUR). Operačné veliteľstvo bude umiestnené v rámci SHAPE (v súlade s Berlín Plus);
- Gen.maj. A. David Leakey (V. Británia) bol vymenovaný za veliteľa síl EÚ;
- Veliteľstvo síl EÚ bude sídliť v Sarajeve (Camp Butmir).

Všeobecné politické obmedzenia operácie.

- Činnosť vojenskej časti operácie EÚ bude musieť brať na zreteľ úlohu a ciele ostatných medzinárodných aktérov v BaH vrátane OSN, vysokých predstaviteľov, NATO, OBSE, Rady Európy, Svetovej Banky a Medzinárodného menového fondu;
- Vojenská operácia EÚ bude uskutočňovaná so zreteľom na reziduálne úlohy uskutočňované NATO v BaH, ktorými sú: spravodajská činnosť, boj proti terorizmu, pomoc v oblasti budovania obranného sektora;
- Nevyhnutnosť rešpektovať zvrchovanosť BaH;
- Nevyhnutnosť brať na zreteľ celkovú politickú koordinačnú úlohu osobitného predstaviteľa EÚ pre BaH.

Rozpočet.

Presne definované spoločné náklady na vojenskú operáciu budú spravované a hradené prostredníctvom mechanizmu EÚ Athena, pričom výška príspevku zúčastňujúcich sa krajín je určená na základe kľúča HDP. Referenčná suma finančných nákladov na spoločné výdavky je 71,7 mil. EUR. Výdavky na vyslané sily sú hradené samotnými krajinami z vlastných zdrojov. Ročný príspevok SR na spoločné náklady operácie je 0,22%, čo podľa prepočtu zo dňa 30. septembra 2004 predstavuje 47.974,56 EUR t. j. 1 902 47,-Sk (pri kurze 1 Euro=39,647 Sk zo dňa 11. 11. 2004), ktoré budú hradené z rozpočtu Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

Účasť tretích krajín.

Okrem členských krajín EÚ sa na operácii pravdepodobne zúčastnia: Argentína, Bulharsko, Kanada, Čile, Maroko, Nový Zéland, Nórsko, Rumunsko, Švajčiarsko a Turecko.

Priebeh operácie.

- (1) Fáza I: Prechod kompetencie. Začala schválením koncepcie operácie a skončí začiatkom operácie. V jej priebehu budú dopracované detaily spolupráce a odovzdávanie právomocí medzi EÚ a NATO.

- (2) Fáza II: Výkon. Začína ukončením SFOR a predstavuje začiatok samotnej operácie ALTHEA. Spočiatku budú sily EÚ uskutočňovať operáciu formou odstrašujúcej prítomnosti. Počas tejto fázy si sily EÚ budú musieť zachovať schopnosť prispôbiť sa prípadným zmenám situácie. Schopnosť viesť operácie za použitia operačných a strategických rezerv bude udržiavaná prostredníctvom pravidelných operačných nácvikov. Pokrok smerom k naplneniu cieľov misie, kľúčových a podporných úloh ako aj konečného želaného stavu bude hodnotený v pravidelných šesťmesačných intervaloch. Veľkosť a profil vojenských síl EÚ budú prispôbované v súlade so zmenami v operačnom prostredí a v nadväznosti na pokrok pri napĺňaní kľúčových a podporných vojenských úloh. Fáza sa končí dosiahnutím definovaného konečného vojenského stavu.
- (3) Fáza III: Odsun. Odsun sa začne v deň, keď Rada EÚ prijme príslušné rozhodnutie (vzhľadom na dosiahnutie vojenského konečného stavu) a bude ukončený, keď všetky sily EÚ vrátane ich podpory opustia oblasť operácie a relevantné veliteľstvá.

6. Veliteľstvo NATO v Sarajeve.

Operácia SFOR (spolu s predchádzajúcou operáciou IFOR) bola historicky prvou mierovou operáciou pod vedením NATO mimo územia členských krajín NATO. V zmysle rezolúcií BR OSN č. 1031 (zriadenie mierovej operácie IFOR) a č. 1088 z 12. decembra 1996 (transformácia IFOR na SFOR) stabilizačné sily ako právny nástupca IFOR boli splnomocnené implementovať vojenské aspekty Daytonskej mierovej dohody operujúce v zmysle kapitoly VII Charty OSN - predovšetkým vytvárať bezpečné prostredie nutné na konsolidáciu mieru a selektívne podporovať činnosť medzinárodných organizácií.

20. februára 1998 NATO predložilo misiu SFOR na neurčito s cieľom znížiť veľkosť, úlohu a profil svojich síl ako aj presun úloh civilným orgánom a medzinárodným organizáciám. Pravidelné hodnotenie misií (PMR) zhodnocovalo každých 6 mesiacov uskutočnené a budúce stupne síl pre všetky operácie vrátane SFOR. Operácia SFOR je považovaná za veľký úspech Aliancie. OSN obnovovalo pôsobnosť SFOR ročne vydaním novej rezolúcie, naposledy rezolúcie BR OSN č. 1551 z 9. júla 2004, ktorá schválila presun mandátu misie SFOR na novovznikajúcu misiu EÚ v decembri 2004.

V tomto roku SFOR úspešne transformovalo svoju obrannú prítomnosť z 12 000 v januári t. r. na cca 7 500 príslušníkov v júli t. r. ako aj transformáciu tzv. multinárodných brigád (MNBs) na tzv. mnohonárodné zoskupenia síl (MNTFs) a zriadilo tzv. poradné a pozorovateľské tímy (Liaison and Observation Teams-LOTs).

Jedným z hlavných rozhodnutí Istanbulskeho summitu (28. júna 2004) bolo rozhodnutie o ukončení takmer 9-ročného pôsobenia SFOR a následnej transformácii pôsobenia Aliancie v krajine na NATO HQ. SFOR má byť k 2. decembru po jeho ukončení nahradený operáciou EÚ ALTHEA s civilným i vojenským komponentom (EUFOR) a malým veliteľstvom (HQ) NATO v Sarajeve.

Dlhodobý politický záväzok Aliancie voči BaH ostáva nezmenený aj po rozhodnutí o ukončení operácie SFOR. Vytvorenie Veliteľstva NATO v Sarajeve bude predstavovať

reziduálnu vojenskú prítomnosť NATO v krajine so špecifickými úlohami. V krajine bude naďalej prítomný personál NATO v počte niekoľko stoviek osôb. Umiestnením veliteľstiev EUFOR a NATO do spoločných priestorov bude posilnená úzka spolupráca, uľahčená deľba práce a bude možné zdieľať spoločné prostriedky a zariadenia.

Pôsobenie Aliancie však treba vnímať z regionálneho pohľadu tzv. spoločného operačného priestoru na západnom Balkáne (JOA). Pravidelné hodnotenie misií (PMR – Periodic Mission Review) sa týka operácií NATO na Západnom Balkáne a je schvaľované NAC počas jarných a jesenných zasadnutí na ministerskej úrovni.

Hlavné politické rozhodnutie o ukončení pôsobenia SFOR v BaH a základné usmernenie pre ustanovenie NHQ v Sarajeve bolo predmetom jarného PMR, v ktorého záveroch bolo odporúčané:

- ukončiť kľúčové a podporné vojenské úlohy SFOR do konca r. 2004;
- podporiť novú misiu EÚ v BaH založenú na mechanizmoch Berlín+ (t. j. s použitím prostriedkov NATO);
- vypracovať implementačný plán pre zriadenie NHQ Sarajevo (štruktúru a úlohy);
- vypracovať kompetencie politického poradcu (POLAD) pre budúceho vysokého vojenského zástupcu (Senior Military Representative), ktorý nahradí funkciu veliteľa stabilizačných síl SFOR (COMSFOR).

Posledné – jesenné PMR Autumn 2004 je zamerané na 2 oblasti:

- a) ukončenie misie SFOR ku koncu r. 2004 so súbežným odovzdaním úloh širšie koncipovanej misii EÚ a následným rozširovaním prítomnosti Aliancie v regióne zriaďovaním svojich pobočiek vrátane NATO HQ Sarajevo (Skopje, Tirana);
- b) transformácia KFOR na tzv. odstrašujúce sily (deterrence presence) a zmenu síl na pohyblivé pozorovateľské jednotky a styčné skupiny s väčším dôrazom na spravodajské a operačné mapovanie situácie zamerané na včasné varovanie a preventívny útok.

V rámci nového pôsobenia NATO a EÚ v BaH bolo rozhodnuté, že obe organizácie budú mať prístup k plným právomociam podľa prílohy 1A a 2 (vojenské aspekty) Daytonskej mierovej dohody, ale z operačného hľadiska bude mať EUFOR plnú právomoc naplňovať úlohy špecifikované v týchto prílohách a monitorovať, hodnotiť ich (ne)dodržiavanie a na základe toho konať t. j. **EÚ preberá od SFOR hlavnú zodpovednosť za udržiavanie bezpečného prostredia** a bude mať hlavnú stabilizačnú úlohu. Aliancia bude tieto právomoci používať prostredníctvom svojho vysokého vojenského zástupcu (SMR), „len ak to bude nevyhnutné na plnenie jej úloh“.

Pri odovzdávaní operácie SFOR bola medzi NATO a EÚ dosiahnutá všeobecná dohoda o popise úloh medzi budúcimi operáciami EÚ a NATO v BaH **so 4 oblastami spoločnej zodpovednosti** (rozhodnutie NAC 4. 6. 2004 a následne strategické nariadenie SACEUR):

- monitoring vojenských aspektov Všeobecnej rámcovej mierovej dohody tzv. Daytonskej mierovej dohody (GFAP),
- boj s terorizmom; táto úloha je obmedzená len na ochranu vlastných ozbrojených síl a zabezpečenie ich slobody pohybu v rámci existujúcich možností a kapacít so zreteľom na

- potrebu nezasahovanie do kompetencií,
- asistencia pri zaist'ovaní osôb obvinených z vojnových zločinov (PIFWCs),
- spolupráca spravodajských služieb na 3 úrovniach: ACO, JFC Neapol a NHQ Sarajevo. Potrebné je ešte vytvoriť Dohodu o bezpečnosti medzi NATO a EÚ o recipročnej výmene informácií. Možným riešením by bolo zriadenie Spoločnej spravodajskej operačnej bunky v rámci Camp Butmir.

Deľba práce medzi NHQS a ALTHEA v spoločných oblastiach pôsobenia však nie je ukončená a prebiehajú rokovania o popise činností medzi NATO a EÚ.

Zriadenie malého veliteľstva NATO v tábore Butmir v Sarajeve je termínovanou úlohou od 1. októbra do 1. decembra t. r. (plná operačná kapacita). Hlavnou úlohou NHQ NATO v Sarajeve o sile cca 200 príslušníkov bude asistencia orgánom BaH v realizácii obrannej reformy a aktivít súvisiacich so snahou BaH stať sa členom PfP. Okrem toho bude NHQ Sarajevo zahŕňať i poradný tím NATO (NAT), ktorého hlavnou úlohou bude asistovať v procese obrannej reformy BaH. Aliancia zvažuje prostredníctvom NHQ Sarajevo prevzatie spolupredsedenstva v Komisii pre obrannú reformu (DRC). Štruktúra HQ bola vytvorená v tzv. JFC neapolskom prechodnom pláne vrátane zriadenia postov tzv. vyšších vojenských zástupcov NATO v BaH. Navrhovaný plán zahŕňa poradcov pre vládne inštitúcie BaH v oblasti bezpečnosti/reformy obrany vrátane koordinácie potenciálnych aktivít súvisiacich s PfP, s cieľom podporiť euro-atlantickú integráciu v rámci operácií NATO v tzv. západobalkánskom spoločnom operačnom priestore (JOA). Zároveň definuje priestor zodpovednosti (AOR), veliteľskú organizáciu a vzťahy a poskytuje smernicu na zdroje a financovanie.

Implementácia NHQ je synchronizovaná s úsilím EÚ vybudovať ústredie síl EÚ (FHQ) a je založená na dohode spoločného umiestnenia v existujúcej infraštruktúre na základe prechodného plánu JFC Naples.

7. Zloženie a úlohy kontingentu ozbrojených síl Slovenskej republiky v operácii ALTHEA a veliteľstve NATO Sarajevo.

V štábnych štruktúrach SFOR pôsobí na základe súhlasu NR SR č. 863 z decembra 1997 od 26. augusta 1998 doposiaľ 8 štábnych dôstojníkov, ktorí plnia úlohy v ženíjnej a civilno-vojenskej oblasti.

V súlade s odovzdaním operácie SFOR Európskej únii a vytvorením veliteľstva NATO v Sarajeve Ministerstvo obrany Slovenskej republiky po dohode s Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky navrhuje vyslať 4 dôstojníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky do operácie ALTHEA a 4 dôstojníkov do veliteľstva NATO v Sarajeve s požadovaným vojenským výstrojom a materiálom na dobu trvania mandátu operácie.

Dôstojníci vyslaní do operácie ALTHEA budú plniť úlohy v oblastiach spojenia, analýz získaných skúseností z cvičení a operácií EÚ, zabezpečenia a sprievodu dôležitých návštev a plnenia úloh v operačnom priestore na území BaH.

Dôstojníci vyslaní do veliteľstva NATO v Sarajeve budú plniť úlohy v oblastiach

logistiky, riadenia vzdušných operácií, civilno-vojenskej spolupráce a inšpekcie tovární na výrobu zbraní v spoločnom operačnom priestore operácií NATO na celom Balkáne.

Z databázy príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky boli vybraní formou výberového konania príslušníci ozbrojených síl vhodní na pôsobenie na funkciách v operácii ALTHEA a vo veliteľstve NATO v Sarajeve. Niektorí z nich už plnia úlohy v operácii SFOR.

Logistická podpora bude poskytovaná jednotkami NATO rozmiestnenými v priestore pôsobenia.

Operačná pohotovosť k plneniu úloh pre vyslaných príslušníkov – 2. december 2004.

Vyslanie príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky do operácie ALTHEA v Bosne a Hercegovine a do veliteľstva NATO v Sarajeve je v súlade so záujmami Slovenskej republiky a so záväzkami, ktoré jej vyplývajú z jej členstva v medzinárodných organizáciách.

8. Finančné aspekty

Finančné náklady na prípravu, vyslanie a ročný pobyt dôstojníkov v operácii ALTHEA a veliteľstve NATO v Sarajeve v počte 8 osôb v celkovej sume 6 960 000,- Sk sú naplánované na rok 2005. Tieto náklady ako aj ročný príspevok SR na spoločné náklady operácie vo výške 1 902 047,-Sk budú **hradené z rozpočtu Ministerstva obrany Slovenskej republiky.**